

utolsó szakasza rontotta le kissé az idei terméskilátásokat. A mennyiség általában kielégítő lesz, a különböző természeti csapások az idén megkímélték a szőlőt, csak a minőség nem lesz olyan kitűnő, amire számítottunk a nyár közepén. Mind ezeknek ellenére a jelek szerint az idén nem lesz panaszra ok s remény van rá, hogy az idei termés a tavalyinál jobban hoz.

Szeged széles határának legtöbb részén már megkezdtek a szüretet. A legkiterjedtebb szőlőtermelő területeken, így elsősorban Szatymazon, Jánosszálláson, Vilmaszálláson s mindenütt a homokon, ahol szőlőskertek zöldelnek, szorgalmasan telnek a puttyonok és a kádak, dús sugarakban folyik a homok édes kincse, a barnaszínű must. Folyik a szüret a szomszédos Pusztamérgesen is.

A szüretnek éppen úgy, mint a népi élet többi kiemelkedőbb nagy mozzanatának, a szántásnak, az ara-

tásnak, a kukoricatorésnek és fosztásnak, meg vannak a maga ősi eredetű tradíciói. Valamikor mozsár durrógott szüret idején, szüret után keltek össze a párok, a munka befejezése nagy mulatságok, ünnepek, rigmusmondások csokorbafojtásával volt kapcsolatos. Innen maradtak meg napjainkba a szüreti mulatságok, amik éppen olyan elmaradhatatlan, vidám mozgalmassá válnak a szüretnek, mint a buza betakarításának az aratóünnepélyek. Az idén azonban, sőt már néhány év óta, érthető okokból elcsöndesedett az aratóünnepségek zaja s egyre ritkábbak lettek a szüreti mulatságok is. A háborús élet rányomta bélyegét a szüretre is. A munka és a kötelességteljesítés mindenekfelett való érzése minden propagandánál is természetesen hozza magával, hogy nem gondolnak az emberek a mulatozásra.

1942 október 1-én ezek a hangulatok és ezek az érzések nyitják meg a szüret havát.

(OTO)

A foglyok foglyai

— Nézzétek! Micsoda karaván! Futólépésben igyekszünk a különös menet felé.

Menetoszlopban mintegy 80 vörös katoná gyalogol. Két honvéd kíséri őket. A menetoszlop közepén összekötött kézzel egy politruk (katonai biztos) egyenruháját viselő zsidó és egy vörös hadseregbeli főhadnagy halad.

Megállítjuk a foglyokat. Széles mosollyal engedelmeskednek a parancsnak és dicsékedve mutogatnak az összekötött kommisszáriusra és főhadnagyrá.

Tolmácsunkat futólépésben rendeljük magunkhoz.

Egy nyílt tekintetű értelmes arcú magas oroszról gyors magyarázatot kapunk.

— Meguntuk a harcot, uram! — mondja. — Számunkra nincs értelme tovább a háborúnak. Vörös vezetőségünk csődöt mondott. Sztalin nagy gazdasági és hadászati hibákat követett el. Nyomorgunk, asszonyaink és gyermekeink éheznek. Magunk tetvesen, rühösen, éhesen szolgálunk a vörös hadseregben. Szakadatlanul azzal bolondították: a németek rövidesen leteszik a fegyvert, mert Európa valamennyi népe ellenük lázadt. Aztán most látjuk, hogy a németek oldalán magyarok, olaszok, finnek, románok, dánok, helgák, spanyolok, sőt franciák is harcolnak.

— És mit szólnak ehhez a vörös katonák? — kérdezzük.

— Régóta lappang már mindannyiunkban a gondolat: elszökünk megadjuk magunkat. Sztalin harcát nem a mi háborunk. A kommunisták vezére menjen, hadakozzék a kedvenc zsidóival. Ma éjjel csendben, titokban mi nyolcvanán összegyülekeztünk a Don partján. Főhadnagyunk, ez, aki itt van, észrevette a dolgot és közbelépett. Megfogtuk, betömők a száját összekötöttük és ketten átusztak vele a vizen. Mi többiek is utánuk akarunk indulni, de a zajra előjött ez a főhadnagy is, a politruk. Ez a vérszopó gyilkos, aki orosz katonákat és sebe-sült foglyokat sajátkezűleg végzett ki. A géppisztolyához nyúlt és ezzel akart minket visszakergetni. Elkésett. Leütöttük, száját bekötöttük, magát összekötöttük és sértetlenül élve hoztuk át magunkkal. Itt majd helyettünk is megfizetnek neki viselt dolgaiért. Fegyverekkel jöttünk át, fegyvereinket a honvédeknek adtuk. Dolgozni akarunk. Ha fegyvert adnak a kezünk-

be, szívesen fordulunk meg és harcolunk a kommunisták ellen, akik mérhetetlen nyomorúságot zúdítottak a fejünkre. Utánunk még sokan jönnek... — fejezi be szavait az orosz fogoly.

Az előttünk lévő kép magáért beszél. Eleget mond. Ez az első eset, hogy majdnem egy egész század előzetes megbeszélés alapján, szervezeten jön át a Donon önkéntes hadifogságba.

A kar hajtókéjén arany sarlót és kalapácsot viselő politrukot nézzük. Petyhüdt, ijedt patkány. Reszket, félti az életét. Egyre hajtogatja, hogy ő kényszerből csinált mindent. Kényszerből lött embereire, mert a kommunisták őt is fenyegették. Szánalmasan fest a vörös hadsereg vérebe a — kutyaszorítóban...

Intésünkre a hadifoglyok tisztelegve és jókedvvel indulnak a város felé. Hadifoglyok, a maguk két külön foglyával...

(Honvéd haditudósító század. Ferencz Gyárfás haditudósító)

Az Olvasó írja

Ne zárják el a napfényt a Zrínyi Ilona leánykollégium növendékei elől

Tisztelt Szerkesztőség! Az Önök nagy nyilvánosságához fordulunk panaszzal, amelynek orvoslása elől az illetékesek elzárkóznak. A Táborutcai városi bérház második és harmadik emeletén háromszobás lakásokban helyezkedett el a »Zrínyi Ilona« Egyetemi Leánykollégium. A kollégiumnak jelenleg csaknem 90 bennlakója van s bennünket, a kollégium közösségének tagjait most nagy szomorúság ért. Arról van szó, hogy a városi intézkedése folytán a bérkaszárnya zordságát enyhítő levegős és nap-sütéses terraszunkat elveszítjük. A terrasz a második emelet magasságában emelkedik s kora tavasztól késő őszig számunkra a szabad levegőn való tartózkodás egyetlen módját jelentette. Itt tanultunk nappal és nyáron este is, — mert a villany is bevezették számunkra — s itt kapunk napfényt és friss levegőt, amit most el akarnak zárni előlünk. Ugyanis a tetőtérzsar betonburkolata megrepedt s a repedésen keresztül az eső becsik-

Beszélő halak

El vagyok hűlve az ámulattól, hogy mi mindent tud a halakról Farkass Béla professzor ur, pedig régen tud estem rajta, hogy bármin is csodálkozzam.

Ő maga nem szívesen áll szóba laikusokkal, igazi tudóshoz méltóan a napi sajtó nyilvánosságát sem szereti. Meg van a megfelelő komoly területe, ahol tudnivalóit közli, az egyetem barátai egyesületében is tart olykor előadást, de meg rendelkezésére állanak a nemzetközi szaklapok.

Amellett a világ legszerényebb embere, de mert csupa szeretetreméltóság is, nem hagyja válasz nélkül a kérdést.

Tudjuk, hogy szakadatlanul kísérletezik, meglepő eredményeket is ért el, Magyarországon csakis ő foglalkozik a kérdéssel, tekintély ezen a téren, — tehát megkérdézzük, igaz-e, hogy a halak hallanak?

— Ez már vitán felül álló megállapítás, feleli. Az apróbb halak (például a fűrges cselle), úgy hallanak, akárcsak az ember.

(Itt áll be a meglepetés. Az ember néha a vízbe vonul, hogy távol legyen minden indiszkrét fültől, úgy közli titkait könnyelműen.

— Elhagytuk Gyehehennayné? — Ott uszkal a pocsolyában, nem rendezhet kihallgatást.

— Akkor elmondom a részleteket is. Ugy történt...

Fiatal pár ül a csónokban, evez — költőileg ugyan a boldogság tengerén — a valóságban mégis csak a Sárga felé. Egyszerre tegeznek egymást, pedig társaságban majd meghallnak a szertartásosságtól. Sehol senki, aki meghallaná titkukat, ami voltaképpen csak nekik olyan szédületes és rendkívüli, mert amíg mindennapos és határozottan tultengő.

— Te, ha ezt meghallaná valaki! — remeg a gyenge viola.

— Nézz körül, ugyan ki hallaná meg? Legfeljebb a halak. Azok pedig nemák. Nem ismered a közmondást?

Eddig megnyugodott a hajadon, ezután azonban azt fogja mondani.

— A közmondást ismerem, de végighallgattam Farkass Béla professzor ur néhány előadását, azért kérlek, ne fejezd ki magad olyan nyíltan.

Ezt csak elsőfoku ijedtségnek nevezem, de most jön a másodfoku, az a valami!

Unszolva ugyanis a professzor

urat, — igazi tudóshoz méltóan, a tudását közkinccsé akarja tenni, azt mondja.

— Van 30—35 féle hal, amelyik nem csak hall, hanem hangot is ad.

— Mi a csuda! Tehát nem némák?

— De nem ám. Beszélnek. A szájrészeket egymáshoz dörzsölik. Aztán az uszólógyagból bocsátanak ki gázokat, ez adja a hangot, amely olyan erős, hogy — finom készülékkel persze — akváriumokban is hallani.

— Melyik ezek a halak?

Szeretném leleplezni a kecséget, vagy a süllőt, de a professzor ur a trópusi vizekre evez.

— A rezgések ritmusában való azonosságáról ismerik meg egymást a fajok.

— Tehát itt is a fajfenntartás a fő.

— Amennyiben többnyire csak iváskor beszélnek.

(Ehol ni, a szerelem a halak világában sem tud néma maradni. De remélhetőleg csak addig, amíg megismerték egymást. Micsoda csicseregést visz véghez tavasszal a gigerlinek öltözött him madár, hogy meghódítsa a szürke nőstényt! Hát az ember nem köpi ki szinte néha a tüdejét! A halaknál csak azt volna jó tudni, hogy melyikük a beszéde-sebb? Remélhetőleg a tudomány fényt derít erre is. Az emberi társadalomban előbb a férfi beszélszokat, de bizonyos ponton túl, elnémul és a nő veszi át a szót. Hogy van náluk?)

Am Farkass professzor ur további ámulatokba ejt. Ha nem volna olyan nagyon egész ember, azt kellene hinnen, hogy mulat a tájékoztatanságomon. De halálosan komoly és tudományos minden szava.

— Sörenten dán tudós a brazilai vizeken jártában nem tudott aludni, akkora zajt csaptak a halak. Van aztán egy hallája, amelyik kijön szórakozni a partra. Már Marco Pólo is megemlékezik róla, de azóta hitelesen igazolták, hogy nem fantáziált. Ezt a halat »Nabes scandens«-nek hívják, jár a fűben, megkeresi a lehullott kókuszdiót és megeszi. Ha jóllakott, visszamegy a vízbe, nyilván fitymálkodni.

Természetesen azok a trópusi halak messzire vannak tőlem, azért inkább közelebbi (bár micsoda gúny ez a »közelebbi« jelző), ismerőseim érdekelnek.

— Mi van a harcsával?

— A legjobban halló víziállat. Ne gondoljunk másra, csak a vadászására, mikor az ugynevezett »puttyogatással« esalják ki az iszapból, amelybe beletemetkezett. Tudjuk, hogy ideje java részét itt tölti, megőregedve a folyó fenékén. Nem akarja izgálni magát, kerüli a rezgéseket, azért buvik el. De épp úgy vannak halak, amelyek megérik a még csak sejtelmes távolságból érkező földrengést. A tudomány most kutatja, hogy mi ez? Azt hisszük, hogy tulfinomult érzékükkel mindenki másnál előbb meghallják a föld moráját.

(Csodálatos dolgok ezek és csak így futtában, toll-heggyel, tartoznak a laikus kutyanyelvére. Hallgassák majd meg Farkass professzort a télen, amikor előadási ciklust rendez a nagyközönség számára, annak szája ize szerint közölve a sok meglepő tudnivalót. Bizonyosra vesszük, hogy neki lesz a legnagyobb és leghálásabb hallgatósága.

En ehelyütt csak arra figyelmeztetem a Kávéházi Konrádot, hogy vigyázzanak, milyen stratégiai titkokról rántják le a fűrészközben a leplet, — ha ugyan szoktak fürödni. Épp úgy intézem szómat a Sárga felé evező párokhoz.

— Gyerekek, a halak nem csak hallanak hanem beszélnek is! Vigyázzatok!

A Zrínyi Ilona egyetemi leánykollégium ifjúsága.